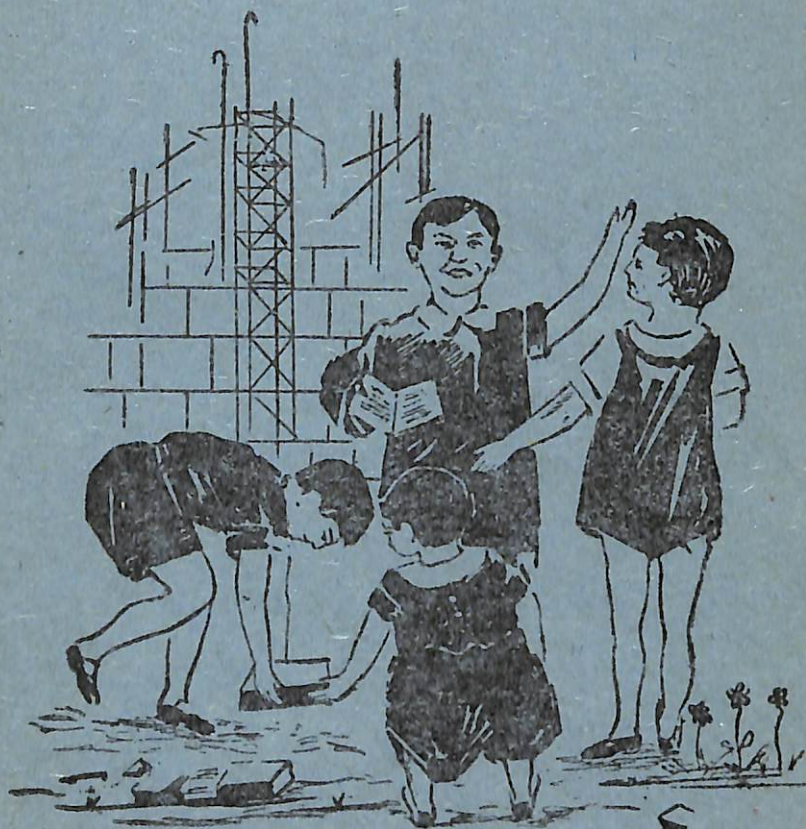

ՎԵՍՏՆԵՐ

ՆԱՆՈՒԿՆԵՐԻ ՀԵՏ

ՎԵՍՏՆԵՐ

891.99Ե.

Կ-47

2011-02

Վ Ե Ս Պ Ե Ր

391-990

4-47
w

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻ ՀԵՏ

Շապիկը
ՀՐ. ՌՌԻԽԿՅԱՆԻ

3440

ՊԵՏՀՐԱՏ
ՀԼԿՅԵՄ ԿԿ ԿԻՑ ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԲԱԺԻՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1937

2076
38

ԾԱՂԻԿՆԵՐՆ ԱՍԻՆ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻԿԻՆ...

Յես թարմ վանդ եմ վառ-կարմիր,
Իսկ յես՝ մեխակ քաղցրաբույր,
Յես ել շուշան եմ, նայիր,
Պատրաստ տալու քեզ համբույր:

Մեզ իր գույները տվեց
Ծագող արեվը բարի,
Անձրեվ-մայրիկն ել ջրեց,
Վոր մեր սրտիկը չայրել...

Մենք խաղում ենք շարունակ
Թիթեռների հետ սիրուն,
Մտնում նրանց թեվի տակ,
Նրանց ըզգճյշ համբուրում:

Իսկ գիշերը՝ մուշ-անճշ
Մենք ննջում ենք քեզ նման,
Հովը ձայնովն իր քնքուշ՝
Յերգ ե ասում մեզ համար:

Նման չենք մենք քո դալար
Թաթիկներին ծափ տվող,
Աչիկներիդ հուսալառ,
Փախտներին քո գերող...

Մենք սիրում ենք քեզ՝ ինչպես
Բարակ շիթերն անձրեվի,
Քո ժպիտները պես-պես՝
Ցողված շողովն արեվի...

Ձե՞ վոր դու յեւ մեզ նման
Վառ ծաղիկ ես շաղաթաց,
Խորհրդային, աննման
Մեր արեվի տակ ծաղկած....:

ՊՏՈՒՂՆԵՐՆ ԱՍԻՆ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻԿԻՆ...

Նոր խնձոր եմ կարմրաթուշ,
Քո թշիկին ճիշտ նման,
Տես, նայում եմ յես քնքուշ՝
Իմ այս ճղից յես հիմա:

Յես եւ տանձ եմ մեղրածոր
Ու ժպտում եմ ահա քեզ,
Իւնեմ վրաս արծաթ-ցող
Քո աչքերի ցողի պես:

Իսկ յես՝ դեղձ եմ թավշամազ
Լցված կյանքով արեվի.
Հավաքիլ եմ յես մաս-մաս
Քաղցրությունները հողի...

Քաղիր, ընկեր դու փոքրիկ,
Քաղիր դու մեզ մեկ առ մեկ,
Յեւ կծոտիր՝ անուշիկ,
Փափիկ թուշերը դու մեր:

ԹԵԼԻԿՆ ՈՒ ՄԵԼԻԿԸ

1

Գարունն յեկավ մանուշակով,
Մանուշակով, մեր աշխարհով,
Գրլգլալեն առուն հոսեց—
Մար ու քարին համբույր տվեց:
Յեվ բոլորի գլխի վրա՝
Փռեց արեփն փոսկե վրան...

2

Յերկու սիրուն քույր ճնճողուկներ
Չունենալով հատիկ ու կեր,
Նայում եյին իրենց ճանաչ
Մանուկներին, մարգին կանաչ,
Նայում եյին խեղճ ու կրակ,
Ու միտք անում յերկար-բարակ...
— Շատ եմ քաղցած, Թելիկ քույրիկ,
Վոչ վորդ ունենք, վոչ եյ հատիկ...—
Ասաց Մելիկը հուսահատ,
Ու արտասուք թափեց առատ:

— Լաց մի լինի, — Թելիկն ասաց, —
Չե, չենք մնա անվերջ սոված,
Ըսպասիր ինձ ետեղ մի ժամ,
Մինչեվ վոր յես վերադառնամ:

Թեև քաղցած՝ Թռավ- գնաց
Թելիկն աշխուժ ու թեփաբաց.
Թռավ՝ հույսը միշտ սրտում վառ,
Ու կեր փնտռեց նա անդադար:

3

Հանկարծ նրա դեմը բացվեց
Պտուղներով լիքը պարտեզ.
Կախվել եյին ճյուղերից ցած՝
Թշիկներով վառ, կարմրած՝
Կլոր-կլոր բալ ու կեռաս,
Թութը անուշ ու նորահաս:

Կերավ, կերավ ու կշտացավ,
Տանջող քաղցը նա մոռացավ:
Չմոռացավ բայց Մելիկին,
Աչքը ճամբին իր քույրիկին:
Կտցից կախած բալ ու կեռաս,
Թութը անուշ ու նորահաս—
Վերադարձավ նա քրոջ մոտ՝
Սրտով կարոտ...

Ուրախացավ Մելիկը շատ,
Յեվ դադարեց արցունքն առատ,
Ու փայլ առան ու փայլ տվին
Նրա աչքերն ասես կրկին:
Կերավ, կերավ ու կշտացավ,
Տանջող քաղցը նա մոռացավ:
Դարձավ ուրախ ու ճրվղուն,
Գրլգլացող, ինչպես առուն:
Պատմեց Թելիկն այն պարտեզի
Պտուղների, ծաղկի մասին,
Ճրթճթալով ու լավ պատմեց,
Մինչեվ Մելիկն անուշ քնեց...

Առավոտը, յերբ լուսացավ՝
 Թելիկն ասաց զվարթաձայն.
 — Թե՛վ առ, գնանք, քույրիկ Մելիկ,
 Պտուղներով պարտեզն այն լիք,
 Վոր չմնանք այլե՛վս սոված,
 Յերեկվա պես հոսահատված.
 Ո՛վ իր միտքը կը հոգնեցնի,
 Զի ծուլանա յե՛վ կաշխատի՝
 Նա ել կուտի...

ԱՄԱՌԱՅԻՆ ԴԱՇՏԵՐՈՒՄ

Հոկտեմբերիկ ենք մենք յոթ,
 Խաղում, վազում ենք, թռչում.
 Յես մի գինվոր կրակոտ,
 Սուրիկն անվախ ողաչու.
 Վահանը՝ տուն կառուցող,
 Յուլալը հյուսն մի ճարտար.
 Զարիկը տուն լուսացնող՝
 Նուրբ թելերով անդադար:

Իսկ Աստղիկը՝ այգեպան,
 Յանող, ջրող մի աղջիկ,
 Տիգրանիկը բուսաբան,
 Ուսուցչուհի՛ յե Նազիկ...
 Ու գնում ենք ծափ տալով,
 Ուրախ յերգով՝ զիլ ու զիլ,
 Կանաչի մեջ լող տալով
 Ու մարգերով նորածիլ:

Յերբ մոտենում ենք ջրի
 Զով ու զուլալ ափերին՝
 Յես գինվորի պես արի —
 Կանգնեցնում եմ բոլորին,
 Բարձրանալով մի քարի՝
 Զայն եմ տալիս համարձակ.
 Սուրի՛կ, անվախ ողաչու,
 Վահան, ընկեր կառուցող,

Յուլիկ, դու հյուսն ու ճարտար,
 Զարիկ, դու տուն լուսացնող,
 Ասողիկ, դու լավ այգեպան,
 Դուք ել, Նազիկ, Տիգրանիկ,
 Ուսուցչուհի, բուսաբան,
 Յեկեք այստեղ տուն շինենք:

Իսկ տան շուրջը՝ մի պարտեզ,
 Պարտեզի մեջ այդ դալար՝
 Մրգեր հասնեն թող պես-պես, —
 Սալոր ու թութ ու յելակ,
 Խնձոր, ծիրան, սերկեվիլ,
 Մարջանի պես կարմիր բալ,
 Դեղձը՝ գույնով արեվի,
 Տանձը՝ խոշոր, մեղրահալ...

Հետո շինենք մի գլրոց,
 Հետն ել թատրոն, գործարան,
 Ապա բարձր մի ամրոց՝
 Վրան գրոշ հուրհրան...
 Կարմիր, կարմիր դրոշակ —
 Մուրճ-մանգաղով դարդարուն,
 Նրա տակին՝ տպարան —
 Գիշեր-ցերեկ գրնգուն...

— Համաձայն ենք, համաձայն, —
 Ասին նրանք այդ ժամին,
 Իսկ յես քարից թռա ցած,
 Փաթաթվեցի բոլորին:
 Ու պար յեկանք, խնդացինք
 Մինչեւ վոսկի իրիկուն,
 Գույն-գույն ծաղիկ փնջեցինք —
 Յերգով դարձանք դեպի տուն...

ՄԱՅՐԻԿԻ ՊԱՏԻԺԸ

Առած մի մեծ ու փոշոտ քար՝
 Վազեց փողոցն անկարգ Մարգար,
 Որորվելով-շորորալով՝
 Տեսավ անցնում ե մի գեր կով.
 Հորթն ել կողքին ժիր ու սիրուն՝
 Մեկտեղ գնում են դեպի տուն:
 — Հեյ, բղավեց, — ուր եք գնում
 Որորվելով, ինձ չեք տեսնում...
 Ու շարտեց քարն այդ խոշոր՝
 Դեպի կովը ուր-շորոր:
 Այդ վոր տեսավ մայրը նրա՝
 Վազեց-յեկավ արագ-արագ.
 — Չես ամաչում, — ասաց նրան, —
 Վաղը յերբվոր նստես սեղան՝
 Սերը վրան նստած մատ-մատ —
 Չես ստանա դու անուշ կաթ.
 Չե՞ վոր այդ մեծ քարով այսոր՝
 Վերք հասցրիր կովին հենց նոր:

ՏԻԳՐԱՆԻԿԻ ՆԱՄԱԿՆ ԸՆԿԵՐ ՍՏԱԼԻՆԻՆ

Մեծ Ստալին, իմ մեծ ընկեր,
 Քեզ իմ մատաղ սրտից ախոր
 Ուղարկում եմ բարեկ ու սեր,
 Քեզ, բոլորից մեծ ու հզոր...
 Դու նայում ես մեր տան պատից
 Լենին պապի հետ միասին,
 Յեվ սիրառատ ժպտում ես ինձ,
 Ինչպես պայծառ լիալուսին:
 Սիրում ես ինձ, վստահ գիտեմ,
 Ինչպես բոլոր մանուկներին,
 Յեվ յես պատրաստ կանգնած քո դեմ՝
 Ըսպասում եմ միշտ հրամանիդ...
 Ընկեր Արամյե յերեկ պատմեց,
 Վոր յեղել են քեզ մոտ արդեն
 Ընկերներն իմ ինձանից մեծ,
 Վորոնք անդուլ աշխատել են,
 Քրտինք թափել գիշեր-ցերեկ՝
 Կառուցելու տուն, գործարան
 Յեվ լույս տվող ինչպես արև՝
 Հիգրոշեն ու հիգրոկայան...
 Մեր սիրելի պապ Կալինին
 Կախ ե տվել նրանց կրծքից
 Շքանշան մեծ Լենինի,
 Իբրև նվեր թանկ ու անգին:

Իմ մեծ ընկեր, մեծ Ստալին,
 Յերբ վոր յես ել շուտ մեծանամ՝
 Աշխատանքովս քեզ սիրելի
 Ու ժրաշան մարդ կդառնամ:
 Ընկերներիս հետ միասին
 Կկառուցեմ գյուղ ու քաղաք,
 Նոր ջրանցքներ դաշտի միջին,
 Գործարաններ՝ տեսակ-տեսակ...
 Ու մի որ ել կգամ Մոսկվա՝
 Ուրախ, հպարտ, կարոտալի,
 Վոր իմ կրծքին ել շողշողա
 Շքանշան մեծ Լենինի:

ՇԱՀԱՆԻԿՆ ԵՄ...

Շահանիկն եմ յես փոքրիկ,
Ունեմ պես-պես խաղալիք,
Շուտով կգա Լիլիթիկ,
Վոր մենք խաղանք միասին,
Ինչպես քոթոթն ու փիսիկ:

ԾՈՒՅԼ ԹԱՓԱՌՈՂԸ

(Խ. Գրիգորովի)

Կարելի՞ յե միթե այդպես...
Մոռանալով դպրոցի ճամբան՝
Փողոցներում դու շրջում ես,
Ընկերներիդ հետ ծույլ, թափառական:

Ինձ պատմել են քո հոր մասին.
Յեղել ե այդ բանվորն աշխատասեր.
Թեյե՛վ չհասավ իր մուրազին,
Բայց թողեց տիպար ու լավ գործեր:

Նա գոհ դարձավ հին կարգերի,
Ափսոս, չտեսավ որն այս բախտավոր,
Ինչպես չարքաշ ու խեղճ գերի —
Մեռավ կիսաքաղց, մեռավ չքավոր:

Իսկ հիմա քեզ, նրա վորդուն,
Այդ բոլորն ասես չի տխրեցնում,
Փողոցներով շրջում ես դու —
Ընկերներիդ հետ ծույլ ու վատանուն:

Չեյի ասի անգամ բառ մի,
Յեթե անշնորհ, հիմար լինեյիր,
Մի լացացնի բարեկամիդ,
Մի ծիծաղացնի թշնամուն անսիրտ:

Պարտիզանը, նայում ե յերբ
Պտուղներին իր՝ քաղելու համար՝
Աշխատում ե նա ամեն կերպ
Մատղաշ ծիլի հետ լինել հոգատար...

Դո՛ւ ել ծիլ ես, խնամք ուղում,
Վոր հասակ քաշես յեվ լավ պտուղ տաս,
Թող չկորչի իմ խոսքը գուր,
Ականջ արա ինձ, սիրելի տղաս:

Այն, ինչ այսոր դու կորցրիր,
Դժվար թե վաղը գտնես հեշտությամբ,
Փոքրիկ յերգն այս՝ դու լավ հիշիր
Յեվ արտիզ վրա գրիր նույնությամբ:

Մ Ե Ն Ք...

(Ս. Շալիֆ)

1.

Մենք, մենք, մենք—
Հոկտեմբերիկ ենք,
Մեր սրտում ունենք,
Շողշողուն արեվ,
Վառ զարոն ունենք
Մեր գլխի վերեվ:
Յերբ քայլում ենք մենք—
Ասես շանթ լինենք,
Այնպես աշխույժ ենք:
Մենք, մենք, մենք—
Անվախ ու արի
Հոկտեմբերիկ ենք:

ԱՔԼՈՐ

2

Աքլոր, արլոր, ալ արլոր,
Աչքդ մարջան, ջան արլոր,
Դու ինչ վաղ ես վեր կենում,
Բարձր ձայնով զիլ կանչում:
Թույլ չես տալիս քնենք լավ,
Ու կանչում ես միտլար,
Վոր վեր կենանք մենք նույնպես.
Խաղանք խաղեր մեր պես-պես.
Աքլոր, արլոր, ալ արլոր,
Աչքդ մարջան, ջան արլոր:

ՄԵԽԱԿ

3

Քնքուշ մեխակ եմ,
Սիրուն ծաղիկ եմ,
Կանաչ ցողունով,
Աստղիկ աչքերով.
Որորուն հասկ եմ.
Նման եմ այնքան
Մեր պարտիզպանի
Անուշ աղջկան:
Յես ամեն գույնի
Ծաղկում եմ կրկին,—
Վարդագույն, կարմիր,
Սպիտակ, դեղին.
Ո, զգուշ քայլիր,
Չկոխոտես ինձ.
Իսկ յեթե կուգես՝
Կամաց քադիր ինձ,
Վոր կրծքիդ խփես...

ՄԱՔՐՈՒԹՅՈՒՆ

4

Առաջորդ յես,
Յերբ վեր եմ կենում —
Խողանակ ձեռքիս՝
Ատամս եմ մաքրում:
Զքս հափատում, տես,
Փայլում են նրանք
Մաքուր ձյունի պես:

Ե Ք Ր Ե Մ

(Կ. Կանիգազե)

Տասնհինգ տարի մեզնից առաջ,
Ինչպես բատրակ՝ բեկի առաջ
Ծեր Քյարամն եր աշխատում
Ու մի կտոր չոր հաց ճարում:
Աշխատում եր ամբողջ տարին —
Ամռան տապին, ձմռան ցրտին,
Աշխատում եր գիշեր-ցերեկ —
Մեջքը ծռած ու վիզը թեք:
Այդ ցավին նա չդիմացավ,
Նոր — աշխարհը նա չտեսավ:
Մեռավ՝ կարոտ ուրախ կյանքի,
Հեռու ընկած ընտանիքից:
Թող սեփ լինի հինը անցած,
Հինը անցած՝ մոխիր դարձած:

*
**

Նրա տղան — Եբրեմն հիմի
Առույգ ու ժիր, թուշը կարմիր,
Սովորում է դպրոցում նոր
Ու յերազում տարին բոլոր՝
Դառնալ անվախ մի ողաչու:
Թեթեվ — թեթեվ ինչպես թռչուն՝
Թեվեր առնել, վերել թռչել,
Կապույտ հեռվում վարժ սավառնել:

* *

Հազիվ դարձած Եբրեմը տուն,
 Վաղվան դասերն եր նա սերտում.
 Իջավ մութը հանդարտ քայլով,
 Շուրջը ծածկեց բարակ քողով:
 — Տատիկ — Եբրեմն հանկարծ ասաց,
 Ուրախ ձայնով, զվարթացած, —
 Մեր ուսուցիչ Թալաթն այսօր
 Շատ բան պատմեց ինձ համար նոր, —
 Ողանավի մասին պատմեց,
 Հերոսներին նա մեր գովեց,
 Վերջն ել հարցրեց.
 «Ձեզնից ով ե ուզում դառնալ
 Քաջ ողաչու և սլանալ
 Դեպի լուսին, դեպի ամպեր» — :
 Յես, ասացի, խիստ անհամբեր,
 Յես ել, ասաց, Սարիրն հանկարծ:
 Յեվ յերկուսս ել ուրախացած՝
 Վորոշեցինք դառնալ շուտով
 Ողաչուներ՝ սովորելով.
 Համաձայն ես, տատիկ, ասա:
 — Շատ ուրախ եմ, թոռնիկ, — ասաց:

* *

Սովորելով յերկու տարի՝
 Դարձավ Եբրեմն արդեն արի
 Կարմիր — կարմիր մի ողաչու.
 Դեպի վերեվ ե նա թռչում,
 Դեպի լուսին, դեպի ամպեր,
 Արծաթափայլ դեպի աստղեր...
 Թեպեր ունի ամուր հիմի,
 Իսկ ճակատին՝ աստղի կարմիր:

Ծ Ի Ծ Ե Ռ Ն Ա Կ

(Ս. Ս. Վգալ)

1

— Մայրիկ, նայիր ծիծեռնակին,
 Նուրբ ճյուղերից նրա բնին,
 Ինչքան լավ ե, ինչքան սիրուն.
 Յերբ վոր բացվում ե նոր գարուն,
 Գիտե՞ս, նա մեզ չի մոռանում,
 Գալիս մեզ մոտ — բույն ե շինում:
 Նրա կտուցը քիչ կոր ե, տես,
 Նախշունիկ ե, սիրունատես,
 Չար աչքերը տնկած վրան՝
 Բայց չի սիրում փխտոն նրան:
 — Սիրիր, բալիկ, ծիծեռնակին,
 Ու ձեռք մի տա նրա բնին,
 Հավաքում ե նա արուերից՝
 Վնասատու միջատներին:

Ո Ր Ո Ր .

2

Որոր, որոր, բալիկ ջան,
Լեզուդ նոր ե, թըլթլան,
Ծափիկ արա, ծիծաղիր,
Շուրջըս ծիծաղ դու մաղիր:

Դե, մեծացիր, իմ լալիկ,
Մեր որերի դու ծաղիկ.
Դու մեր աչքի լույսն ես վառ,
Հոկաեմբերիկ ես պայծառ:

Որոր, որոր, բալիկ ջան,
Լեզուդ նոր ե, թըլթլան,
Ծափիկ արա, ծիծաղիր,
Շուրջըս ծիծաղ դու մաղիր:

ՏՂԱՆ ՅԵՒ ՍԱՌՈՒՅՑԸ

(Մ. Ս. Սաբիր)

1

Դպրոցի ճամբին՝ մի տղա
Սառույցի վրայով սղղաց,
Բայց ընկավ նա յերեսնիվար,
Պատահում ե, ինչ իմանար...
Յերբ վեր կացավ՝ խիստ վշտացած՝
Նա սառույցին այսպես ասաց.
— Սառույց, գիտե՞ս վատն ես դու,
Վտանգում ես դու մարդու,
Սակայն կարճ ե կյանքդ հիմի,
Շուտով գարուն կլինի,
Հալչելով ջուր կդառնաս,
Վոր մեծ գետին միանաս:

ԳԱՐՆԱՆ ՈՐԵՐ

2.

Յեկեք, գարնան յիշ որեր,
Տարվա անհաշիվ որեր,
Սարուժ, ձորուժ, պարտիզուժ
Հալեցրեք ձյունը խիսուժ:
Գետերը թող վարարեն,
Արոաները դալարեն,
Ծլի ցորենը թել-թել,
Ծաղկեն ծառերն ու վարդեր,
Տերևները կանաչեն
Յե՛վ աղբյուրները հնչեն:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	ԵՄ
1. Ծաղիկներն ասին հոկտեմբերիկին	3
2. Պտուղներն » »	5
3. Թելիկն ու Մելիկը	6
4. Ամառային դաշտերում	9
5. Մալբիկի պատիժը	11
6. Տիգրանիկի նամակն ընկ. Ստալինին.	12
7. Շահանիկն եմ	14
8. Ծույլ թափառողը	15
9. Մենք...	17
10. Աքլոր	18
11. Մեխակ	19
12. Մաքրություն	20
13. Երբեմ.	21
14. Ծիծեռնակ.	23
15. Որոր.	24
16. Տղան և սառույցը	25
27. Գարնան որեր	26

Տեխ. խմբագիր՝ Ս. Ալբունյան
Արագրիչ՝ Ա. Արաքանյան

Գլավիտի լիազոր Կ—4570 Հրաձ. 4090

Պատկեր 779, սիրած 5000

Պետրասի սպարան, Յերեվան, Լենինի 65

04

ԳԻՆԸ 1 Ռ.

13148

ВЕСПЕР
С ДЕТЬМИ
Гиз Арм. ССР Ереван, 1987